

Пам'ять (сонети)

Дмитро Павличко

СОНЕТИ З КНИЖКИ

"ПАМ'ЯТЬ"

АВТОМОБІЛЬ

Як вичесаний кінь, сяйний автомобіль
Виходить із воріт притихлого заводу.
Як в жінку молоду, в його лискучу вроду
Вдивляйся і тремти, вчарований всуціль.

Ви разом будете серед незнаних піль
Летіти приземки, під синню небозводу,
І далеч, випита, як те вино, до споду,
Бентежитиме вас, немов кохання хміль.

Але остерігайся: твого духу сниво,
Твій ангел, що крильми вкриває біг коліс,
На тебе дивиться зневажливо й глузливо.

Слухняний він, але, буває, йде навкіс,
Танцює на бігу, як самогубства біс,
І гине, й смокче кров із водія жаждиво.

2000

КОМП'ЮТЕР

В комп'ютері сидить ув'язнена душа,
Енциклопедія всезнаюча й прозора,
Як електричний струм, невидима і скоро,
Услужлива, але холодна і чужа.

Вона — раба твоя. Подібна до ножа,
Захованого в плащ, її сумна покора.
Спить на екрані миш — малесенька потвора,
Твій зір за нею йде, її піймать бажая!

Ту сіру блискавку не зловиш ти ніколи,
Вона втікатиме від тебе, як мана,

В твого ума брудні і потайні околи.

Рабиня? Служниця? Ні, пане мій, вона —
Володарка твоя, несхопна і страшна,
Тобою створена, божественний Глаголе!

2000

ІНТЕРНЕТ

Поклич до себе світ на поле Інтернету,
Прийде сумний Тарас, і Данте, і Бодлер,
І з'являться раби, прикуті до галер,
Монархів профілі, обернуті в монету.

Поклич святих повій із династичних сфер,
І поміж них знайди бліду Антуанетту,
Що йде на ешафот, скажи їй по секрету,
Що ти її любив, допоки сам не вмер.

Екран комп'ютера — душі твоєї надра,
Де іскри золота поглинула руда,
Скотилися на них журби залізні ядра.

Ти бачиш, як в землі тече сліпа вода,
Як відкриваються твого життя чуда,
Як прагне палива твого серця ватра.

2003

ПОВЕРНЕННЯ

Ніким не видимий, пробіг я серед ночі
Європу й Азію, як молодий мустанг,
Кавказ мені світив у сніжнім позолоччі,
Води напитися подав священний Ганг.

Але мене пекли, як рани, землі отчі,
І я махнув назад від юрт і від яранг
В карпатські видоли, перед кохані очі
Світлиць стопчатівських, і впав, як бумеранг.

Усе, що я придбав, — скорботності отрута,

На каменях чужих я загубив іскрінь,
Що до моїх підків живцем була прикута;

Вернувсь на житній хліб і на вівсяну рінь,
Схиляю голову до Лючки і до Прута,
П'ю воду, як старий могого тата кінь.

2003

КАЯТТЯ

Я каюся й горю! Я ображав людину!
На попіл спалюю свої гріхи старі;
Хитливе полум'я клубочиться вгорі,
Внизу ятриться грань — зола наполовину.

Та мій вогонь мене веде в нову провину,
Бо я ненавиджу побожні стихирі,
Пишу про ворога, мов на його корі
Нарізую свій біль, і сам од болю гину.

А ворог мій встає, являє людський лик
Вчорашній сатана з обличчям херувима,
І вірю я йому, бо вірити я звик.

Але пече мене та правда нестерпима:
Як ворога нема, немає й побратима!
І знов я в каятті горю, мов єретик.

2003

ПІСНЯ

Я смерті не боюсь, хоч зраджував її,
Не вірив, що й мені призначено вмирати:
В гаю, на цвинтарі, горнувся до дівчати,
На гріх його вмовляв, аж мліли солов'ї.

Навчав мене Хайям писати рубаї,
І ніжно ставитись до глечика й горняти,
Що з глини могилок їх люблять виробляти,
І вушка в них такі округлі, як мої.

Я мертвих мудрості з тривогою вивчаю,
Але люблю життя пахуче і смачне,
Як від коханої окраєць короваю.

Люблю співати! Так, як я, ніхто не втне!
Брати! Коли помру, я в трумні заспіваю...
Тож трохи помовчіть. Послухайте мене...

2003

СТРАШНИЙ СУД

Невже за те помер Син Божий на Голготі,
Щоб одчинилися у судний день гроби
Та піднялись царі, донощики, раби,
Кати і всі, хто жив у злобності й підлоті?

Навіщо Богові палити гори плоті,
Що схована була в підземні жолоби,
Давати тліну вид і в кістяні лоби
Вкладати очі й дух, що повен злої хоті?

Якщо Господній Суд задуманий на те,
Щоб скласти грішників у вогнище, як дрова,
То як ви поміж них невинних знайдете?

Піде реакція злочинства ланцюгова,
І вибухне в огні жахнім світобудова,
І погорить тоді з несправедним святе.

2003

ЛИСТЯ

Я листя загібав. Купив нові граблі.
На небі висів сніг, як мамина верета.
Втім, листя звіялось, як золота карета,
Колеса зблиснули і зникли в синій млі.

Так їздили колись магнати й королі,
Та все розпалося, як видиво поета.
І вивірка сумна із-під мого манжета
Горіх собі взяла й запорпала в землі.

Йде свіжа прохолодь. Пітніє й курить ватра.
З'явився давній друг. На голові — ондатра.
Марною мовою постелена тропа.

Танцює осокір і в танець мене кличе.
Я повертаюся у лоно таємниче,
І дивиться, мов кріт, на мене тьма сліпа.

2003
ТРОНИ

Все трони мають: ноги, руки, зір!
Вони пильнують вищих зобов'язань,
Що дістає їх від миропомазань
Монарх Ягайло, Фердинанд чи Лір.

В нас тронів не було, тому не вір,
Що буде королем вчорашній блазень.
Він дуже схильний до повчальних казань,
Та чинить сам собі наперекір.

О демократіє, йому корону
Ти віддаєш, а він — без голови,
Є в нього тільки сідало для трону.

Але не покидай нас і живи,
І трони наші виростуть з трави,
І ми, нарешті, вклонимось закону.

2003